

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΝΩΣΗ ΣΚΡΑΜΠΛ
Α.Μ. ΠΡΩΤ/ΚΕΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ 10483
ΤΡΙΑ ΠΛΑΤΑΝΙΑ 12 – ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
Α.Φ.Μ. 997224100 – Δ.Ο.Υ. Ε΄ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ

Αριθ. Πρωτ. 233 / 20.01.2021

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ «ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΛΕΞΙΚΟΥ» ΠΡΟΣ ΤΟ «ΤΜΗΜΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ» ΚΑΙ Η ΕΙΣΗΓΗΣΗ – ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ Τ.Ε.Γ.

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 61

Στο Λ.Ν.Ε.Γ. (Μπαμπ.) περιλαμβάνονται 66 λήμματα με έντονους χαρακτήρες (bold) που επισημαίνονται ως «εσφαλμένα», ήτοι: αγγελιοφόρος, αγροτοκαλλιέργεια, αθλίατρος, ακαταχώρητος, ακριτομύθεια, ακτινεργία, ακτινεργός, ανημέρωτος, ανθηρόστομος, ανηψιά, ανηψιός, ανταπεξέρχομαι, αντρίκιος, απολαυή, αποστρατικοποίηση, αποτίω, αρμοσεία, βαλκανολογία, βαλκανολόγος, βαριεστώ, βλήτο, βογκητό, βογκώ, βρυκόλακας, βρώμη, γυρτός, γλιτώνω, γόπα, δικλείδα, εκτίω, ενανθρώπιση, ενανθρωπίζομαι, εποχιακός, ερασμιακός, εταιρία, ζάμπλουτος, θερμιονικός, ιονίζω, ιονικός, ιονισμός, ιονιστής, ιονοθεραπεία, ιονόσφαιρα, καλυμμαύκι, καταχωρώ, καταχώρηση, κοινοτυπία, κροκόδειλος, μαγκώνω, ξεφτιλίζω, ξεφτίζω, ξυπόλητος, οπτομετρία, ορρός, παρεισφρύω, πρωτίστως, ρεύω, ρέγγα, σακολέβα, στραβομάρα, ταξείδι, φυσιοθεραπεία, φυσιοθεραπευτής, φυσιοθεραπευτικός, ψήφος (ο), ωρίμανση. Για να μην τα ανεβάζουμε εδώ όλα αυτά, μπορείτε δειγματοληπτικά να δείτε κάποια από αυτά στην παρακάτω φωτ. 1.

ανιψιά [μεσν] κ. **ανεψιά** [αρχ.] κ. (εσφαλμ.) **ανηψιά** (η) **1.** η κόρη
ανιψιός κ. **ανεψιός** [αρχ.] κ. (εσφαλμ.) **ανηψιός** (ο) **1.** ο γυιός τού
αντρίκειος, -εία, -ειο κ. (εσφαλμ.) **αντρίκειος** (εκφραστ.) **1.** αυτός
βρόμη κ. (εσφαλμ.) **βρώμη** (η) {χώρ πληθ} ποώδες δημητριακό των
εταιρεία κ. (εσφαλμ.) **εταιρία** (η) {εταιρειών} **1.** ομάδα προσώπων
ξεφτύζω κ. (εσφαλμ.) **ξεφτίζω** ρ. αμετβ. κ. μετβ. {ξέφτυσ-α, -μένος}
ορός κ. (εσφαλμ.) **ορρός** (ο) **1.** ΒΙΟΛ. το κίτρινο υδατώδες υγρό που

Στους «όρους αποδοχής λέξεων» του αγωνιστικού σκραμπλ αφενός αναφέρεται ρητώς ότι «οι λέξεις με έντονους χαρακτήρες (bold) είναι αποδεκτές» και αφετέρου ουδείς περιορισμός υφίσταται για λέξεις που σημαίνονται ως «εσφαλμένες». Επιπλέον, η συντριπτική πλειονότητα των λημμάτων αυτών περιλαμβάνεται και στο Λ.Κ.Ν. (Τριαντ.). Βάσει των ανωτέρω, το «Τμήμα Λεξικού», που επιμελείται τη δημιουργία ψηφιακής βάσης όλων των αποδεκτών κλιτικών τύπων του ελληνικού αγωνιστικού σκραμπλ, έχει συμπεριλάβει σ' αυτήν όλους τους κλιτικούς τύπους όλων των ως άνω λημμάτων.

Επιπροσθέτως όμως, στο ίδιο λεξικό (Λ.Ν.Ε.Γ.) υπάρχει και μία άλλη ομάδα οκτώ λημμάτων, τα οποία σημαίνονται μεν ως «εσφαλμένα», αλλά α) δεν περιλαμβάνονται στο άλλο λεξικό, δηλαδή στο Λ.Κ.Ν. και β) δεν έχουν έντονους χαρακτήρες (bold). Πρόκειται για τα εξής λήμματα: αγροβιομηχανία, βαλκανοποίηση, κολοσκόπηση, κόμησα, μπαϊμπάς, στρατικοποίηση, στρατικοποιώ, υποθηκοφυλάκιο. Όλα αυτά μπορείτε να τα δείτε στην παρακάτω φωτ. 2.

αγροτοβιομηχανία (η) {ἀγροτο-βιομηχανιών} (εσφαλμ. ἀγροβιομηχανία) η βιομηχανία επεξεργασίας των αγροτικών προϊόντων —

βαλκανιοποίηση (η) (εσφαλμ. βαλκανοποίηση) {-ης κ. -ήσεως |

κόλονοσκόπηση (η) (κ. εσφαλμ. κολοσκόπηση) {-ης κ. -ήσεως |

κόμης (ο) {-η κ. (λόγ.) -ητος, -η κ. (λόγ.) -ητα | -ηδες κ. (λόγ.) -ητες, -ηδων κ. (λόγ.) -ήτων}, **κόμισσα** {δύσchr. κομισσών} (η) (κ. εσφαλμ. κόμησ|σ|α) 1. ευγενής τής Δ. Ευρώπης, ο οποίος στην ιεραρχία των

μπαϊπάς (το) {ἀκλ.} (εσφαλμ. προφορά μπαϊμπάς) ελλην. παρακα-

στρατιωτικοποίηση (εσφαλμ. στρατικοποίηση) (η) {-ης κ. -ήσεως |

στρατιωτικοποιώ (εσφαλμ. στρατικοποιώ) ρ. μετβ. {στρατιωτικο-

υποθήκοφυλάκειο (το) [1871] (εσφαλμ. υποθηκοφυλάκιο) η δημό-

Θεωρείτε ορθό, σκόπιμο, θεμιτό και δόκιμο να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτοί σ' αυτό όλοι οι κλιτικοί τύποι που παράγονται από τα οκτώ λήμματα της φωτ. 2;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: Όχι

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 62

Στο λημματολόγιο του Λ.Κ.Ν. (Τριανταφυλλίδη) περιλαμβάνεται και το λήμμα βαρηκοΐα (φωτ. 1).

βαρηκοΐα η [varikoía] Q25: πάθηση που προκαλεί μικρού ή μεγάλου βαθμού ελάττωση της ακουστικής ικανότητας: Ακουστικά βαρηκοΐας.

[λόγ. < αρχ. βαρυηκοΐα, με απλοπ. των δύο όμ. φων. κατά το βαρήκοος]

Ωστόσο, στο ίδιο λεξικό, στο ερμηνευμα του λήμματος ακουστικό (το) διαβάζουμε τη φράση «ακουστικά βαρυκοΐας» (φωτ. 2).

ακουστικό το [akustikó] Q38 (συνήθ. πληθ.): όργανο που προσαρμόζεται στα αυτιά, για να ενισχύει την ακοή ή για να μετατρέπει ηλεκτρομαγνητικά κύματα σε ήχους: Φορώ ακουστικά. Ακουστικά βαρυκοΐας. Τα ακουστικά του γιατρού. Τα ακουστικά του ασυρμάτου / του μαγνητοφώνου. || Το ~ του τηλεφώνου

[λόγ. ουσιαστικοπ. ουδ. του επιθ. ακουστικός σημδ. γαλλ. acoustique (< ελνστ. ἀκουστικός), écouteur]

Συμφωνείτε ότι πρόκειται για λάθος εκ παραδρομής; Συμφωνείτε ότι το «Τμήμα Λεξικού», που επιμελείται τη δημιουργία ψηφιακής βάσης όλων των αποδεκτών κλιτικών τύπων του ελληνικού αγωνιστικού σκραμπλ, ορθώς **δεν** έχει συμπεριλάβει σ' αυτήν κανέναν κλιτικό τύπο της λέξης «βαρικοΐα»;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: Ναι

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 63

Στο Λ.Ν.Ε.Γ. (Β' έκδοση) ληματογραφούνται 24 σύνθετα λήμματα με α' συνθετικό το παραγωγικό σύμφυμα **κακο-** ή **κακ-**. Κατά τη σύνταξη του ληματολογίου, ο λεξικογράφος έκρινε σκόπιμο τα λήμματα αυτά να μην τα εντάξει στο σώμα, αλλά να τα τοποθετήσει στο υποσέλιδο των σελ. 810 και 812 (πιθανόν για λόγους οικονομίας χάρτου...). Όλα αυτά μαζί μπορείτε να τα δείτε στη φωτ. 1.

κακο- α' συνθετικό

κακο-γυμνασμένος, -η, -ο

κακο-δουλεμένος, -η, -ο

κακο-θρεμμένος, -η, -ο

κακο-καμωμένος, -η, -ο

κακο-κουρεμένος, -η, -ο

κακο-μαγειρεμένος, -η, -ο

κακο-μεταχειρίζομαι ρ.

κακο-μεταχείριση (η)

κακο-ξυρισμένος, -η, -ο

κακ-ομορφία (η)

κακ-όμορφος, -η, -ο

κακ-παιγμένος, -η, -ο

κακο-πληρωμένος, -η, -ο

κακο-πληρώνω ρ.

κακο- α' συνθετικό

κακο-ραμμένος, -η, -ο

κακο-σιδερωμένος, -η, -ο

κακο-συντηρημένος, -η, -ο

κακο-σχεδιασμένος, -η, -ο

κακο-σχηματισμένος, -η, -ο

κακο-ταϊσμένος, -η, -ο

κακο-τυπωμένος, -η, -ο

κακο-χτενισμένος, -η, -ο

κακο-ψημένος, -η, -ο

κακο-ψήνω ρ.

Όπως ήδη θα έχετε παρατηρήσει στη φωτ. 1, τα λήμματα αυτά δεν συνοδεύονται καθόλου από κλιτικές πληροφορίες, ενώ η ίδια ακριβώς τακτική εφαρμόζεται και στο Λ.Σ.Γ. (του ιδίου).

Συμφωνείτε ότι τα ουσιαστικά και τα επίθετα κλίνονται κανονικά, σύμφωνα με τις οδηγίες της αποδεκτής μας Γραμματικής και ότι τα ρήματα κλίνονται σύμφωνα με την κλίση των αντίστοιχων ρημάτων χωρίς το επιτατικό πρόθημα (**κακο-** ή **κακ-**) και ακολουθούν επακριβώς την κλίση τους σε ενεργητική και παθητική φωνή; Θεωρείτε ορθό, σκόπιμο, θεμιτό και δόκιμο να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτοί σ' αυτό οι κλιτικοί τύποι που προκύπτουν από την πλήρη κλίση των ουσιαστικών, των επιθέτων και των ρημάτων σε όλα τα πρόσωπα όλων των εγκλίσεων του ενεστωτικού και του αοριστικού θέματος της ενεργητικής και της παθητικής φωνής;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: Ναι

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 64

Στο Λ.Κ.Ν. (Τριαντ.) λημματογραφείται και το λήμμα κώφωση. Στο ερμήνευμα του λήμματος δίδονται ενδεικτικά και οι λέξεις «πιδί» και «κτι» (φωτ. 1).

κώφωση η [kófosɪ] Q33 : I. (ιατρ.) η έλλειψη της ακοής. II. (γλωσσ.) η αποβολή των άτονων φθόγγων [i] και [u] καθώς και η τροπή των άτονων [e] και [o] σε [i] και [u] αντίστοιχα, π.χ. “του πιδί, του κτι, του χουράφ’, ου λύκουσ”: Η - είναι χαρακτηριστικό των βόρειων ιδιωμάτων της νέας ελληνικής.

[λόγ. < αρχ. κώφω(σις) -ση (στη σημ. I)]

Συμφωνείτε ότι τα ουσιαστικά αυτά θεωρούνται υπαρκτά λήμματα; Θεωρείτε ορθό, σκόπιμο, θεμιτό και δόκιμο να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτοί σ’ αυτό οι κλιτικοί τύποι που προκύπτουν από την πλήρη κλίση των ουσιαστικών αυτών;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: Όχι

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 65

Στο Λ.Κ.Ν. (Τριαντ.) λημματογραφείται και το ουσιαστικό επιείκεια. Στο ίδιο λεξικό περιλαμβάνεται και το επίθετο αμείλικτος -η -ο, στο ερμήνευμα του οποίου βρίσκουμε και τη λέξη επιείκια. Όλα αυτά μαζί μπορείτε να τα δείτε στην παρακάτω φωτ. 1.

επιείκεια η [epiíki̯a] O27α : μετριοπάθεια και ανεκτικότητα στην κρίση ή στην αξιολόγηση μιας πράξης, ενός ανθρώπου ή στην τιμωρία ενός αδικήματος. ΑΝΤ αυστηρότητα: Δείχνει κάποιος μεγάλη / υπερβολική -. Κατηγορητής που βαθμολογεί με -. Το δικαστήριο παίρνει υπόψη την ειλικρινή σου μεταμέλεια και θα σε κρίνει με -. Ο συνήγορος του κατηγορουμένου ζήτησε από το δικαστήριο να εξαντλήσει όλη του την -.

[λόγ. < αρχ. επιείκεια ‘λογικότητα, μετριοπάθεια’, ελνστ. σημ.: ‘έλλειψη αυστηρότητας’]

αμείλικτος -η -ο [amíliktos] E5 : 1. που χαρακτηρίζεται από έλλειψη διάθεσης ή δυνατότητας για: α. επιείκεια: - τιμωρός. Ο νόμος είναι -. β. συνδιαλλαγή: - εχθρός. 2. που χαρακτηρίζεται από σκληρότητα ή δυσκολία: - πόλεμος. Αμείλικτη πραγματικότητα. Αμείλικτα ερωτήματα. αμείλικτα & (λόγ.) αμειλίκτως ΕΙΠΡΡ: Η φοροδιαφυγή θα παταχθεί αμειλίκτως.

[λόγ. < αρχ. αμείλικτος, ελνστ. αμειλίκτως]

Συμφωνείτε ότι πρόκειται για λάθος εκ παραδρομής; Συμφωνείτε ότι το «Τμήμα Λεξικού», που επιμελείται τη δημιουργία ψηφιακής βάσης όλων των αποδεκτών κλιτικών τύπων του ελληνικού αγωνιστικού σκραμπλ, ορθώς δεν έχει συμπεριλάβει σ’ αυτήν κανέναν κλιτικό τύπο της λέξης «επιείκια»;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: Ναι

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 66

Στα αποδεκτά μας λεξικά λημματογραφούνται μεταξύ άλλων και τα λήμματα ημέτερος - η/α -ο και υμέτερος -η/α -ο(ν). Στο λεξικό Τριανταφυλλίδη λημματογραφείται μόνον το πρώτο, συνοδεύεται από το κλιτικό υπόδειγμα E5 (όμορφος -η -ο) και δεν γράφει ότι είναι αντωνυμία. Έτσι ο αναγνώστης συμπεραίνει ότι πρόκειται για επίθετο. Ομοίως και

στο λεξικό Μπαμπινιώτη, το ημέτερος παρουσιάζεται σαν επίθετο, ενώ στο υμέτερος γράφει καθαρά ότι είναι κτητική αντωνυμία. Στα άλλα δύο βοηθήματα που υπερψηφίστηκαν ως αποδεκτά (λεξικό για το σχολείο και το γραφείο Μπαμπινιώτη και λεξικό Ακαδημίας Αθηνών), λημματογραφούνται ως αντωνυμίες. Όλα αυτά μαζί μπορείτε να τα δείτε στην παρακάτω φωτ. 1.

ΛΕΞΙΚΟ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗ

ημέτερος -η -ο [iméteros] Ε5 : 1. (λόγ.) δικός μας. 2. (ως ουσ.) ο ημέτερος, που ανήκει στο στενό περιβάλλον κάποιου άλλου, ιδίως το πολιτικό, και γι' αυτό το λόγο απολαμβάνει ιδιαίτερα προνόμια: *Ξέσπασε μεγάλο σκάνδαλο, γιατί προσέλαβαν μόνο τους ημετέρους τους.*

[λόγ.: 1: αρχ. ημέτερος 'δικός μας': 2: από ειρ. χρήση της φρ. αυτός είναι ημέτερος]

ΛΕΞΙΚΟ ΜΠΑΜΠΙΝΙΩΤΗ

ημέτερος, -έρα, -ερον [ημετέρ-ου] -ων, -ους] 1. (αρχαιοπρ.) αυτός που προέρχεται από εμάς ή ανήκει σε μας ΣΥΝ. δικός μας ΑΝΤ. ξένος 2. (ειρων.) **ημέτεροι** (οι) [ημετέρ-ων, -ους] αυτοί που μας υποστηρίζουν ή τους υποστηρίζουμε, αυτοί με τους οποίους ανήκουμε στην ίδια ομάδα: *κάθε κόμμα που ελέγχει τον κρατικό μηχανισμό επιδιώκει να προωθήσει τους ημετέρους.*
[ΕΤΥΜ. < αρχ. ημέτερος < θ. ήμε- (< ήμεϊς, βλ.λ.) + -τερος].

υμέτερος, -έρα, -ερον κτητική αντων. [υμετέρ-ου] -ων, -ους] (λόγ.) 1. (σπάν.) αυτός που ανήκει σε εσάς ή προέρχεται από εσάς, δικός σας: *το ~ έργο βρήκε πολλούς συνεχιστές* 2. (κακός.) **υμέτεροι** (οι) πρόσωπα που ευνοούνται και προωθούνται λόγω της ένταξής τους σε ομάδα ή της εξάρτησής τους από φορέα: *για τις θέσεις του Δημοσίου πρέπει να προκηρυσσεται διαγωνισμός και όχι να τις καταλαμβάνουν οι ~.*
[ΕΤΥΜ. < αρχ. υμέτερος < θ. ύμε- (τής αντων. ύμεις, βλ.λ.) + παραρ. επίθημα -τερος (πβ. κ. ήμε-τερος)].

ΛΕΞΙΚΟ «ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ & ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ» ΜΠΑΜΠΙΝΙΩΤΗ

ημέτερος (ήμέτερος), ημέτερα, ημέτερο αντων. [αρχ. εν. γεν. ημετέρ-ου, αιτ. -έρον, πληθ. ονομ. -εροι, γεν. -έρων, αιτ. -έρους, θηλ. εν. γεν. ημετέρ-ερας, αιτ. -έρα, πληθ. ονομ. -ερες, γεν. -έρων, ουδ. εν. γεν. ημετέρ-ου, πληθ. ονομ. -ερα, γεν. -έρων] (αρχαιοπρ.) 1 ο δικός μας 2 (ειρων.) **ημέτεροι** Ο56 αυτοί που ανήκουν στη δική μας παράταξη ή ομάδα (συνήθ. πολιτική): *προωθεί τους ~.*

υμέτερος (ύμέτερος) κτητική αντων. [εν. γεν. υμετέρ-ου, αιτ. -ερον, πληθ. ονομ. -εροι, γεν. -έρων], **υμέτερα** [εν. γεν. υμετέρ-ερας, αιτ. -έρα, πληθ. ονομ./αιτ. -ερες, γεν. -έρων], **υμέτερον** [εν. γεν. υμετέρ-ου, πληθ. ονομ. -ερα, γεν. -έρων] (λόγ.) δικός σας: *το ~ έργο βρήκε πολλούς συνεχιστές.* • ημέτερος.

ΛΕΞΙΚΟ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ημέτερος, η (λόγ.) έρα, ο [ημέτερος] η-μέ-τε-ρος κτητ. αντων. (αρχαιοπρ.): δικός μας: *Η ~η πολιτιστική συνεισφορά.* || (εκκλησ. γλ.) *Η ~έρα Μετριοτήτος.* Βλ. υμέτερος. • Ουσ.: **ημέτεροι** (οι) [ημετέρ-ων, -ους] (λόγ.-αρνητ. συνυποδ.): πρόσωπα που ανήκουν σε πολιτικό συνήθ. δίκτυο αλληλοεξυπηρέτησης συμφερόντων: *πριμοδότηση ~ων. Νομοθετικές ρυθμίσεις που ευνοούν αποκλειστικά τους ~ους.* [< αρχ. ημέτερος]

υμέτερος, η (λόγ.) έρα, ο [ύμέτερος] υ-μέ-τε-ρος κτητ. αντων.: δικός σας. Βλ. ημέτερος. • Ουσ.: **υμέτεροι** (οι) [υμετέρ-ων, -ους] (λόγ.-αρνητ. συνυποδ.): πρόσωπα που αντιμετωπίζονται με ευνοϊκό ή προνομιακό τρόπο λόγω της στενής σχέσης τους κυρ. με κάποιο πολιτικό περιβάλλον: *απευθείας ανάθεση έργων σε ~ους.* [< αρχ. υμέτερος]

Υπενθυμίζουμε ωστόσο, όπως είδαμε και στο ερώτημα Νο 47, ότι σε αμφότερα τα λεξικά μας τεκμαίρεται η κλητική της κτητικής αντωνυμίας «δικέ». Ανεξάρτητα από το αν τα δύο υπό εξέταση λήμματα είναι τριγενή επίθετα ή τριγενείς κτητικές αντωνυμίες, σας παρακαλούμε να μας απαντήσετε στο ακόλουθο ερώτημα. Θεωρείτε ορθό, σκόπιμο, θεμιτό και δόκιμο να υφίστανται στο ελληνικό αγωγιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτοί σ' αυτό οι κλιτικοί τύποι ημέτερε και υμέτερε;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: Όχι

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 67

Στο Λ.Κ.Ν. (Τριαντ.) λημματογραφούνται τα ρ. διπλασιάζω -ομαι, τριπλασιάζω -ομαι, τετραπλασιάζω -ομαι, πενταπλασιάζω -ομαι, εξαπλασιάζω -ομαι, επταπλασιάζω -ομαι, εφταπλασιάζω -ομαι, οκταπλασιάζω -ομαι, οχταπλασιάζω -ομαι, δεκαπλασιάζομαι -ομαι. Όλα αυτά μαζί μπορείτε να τα δείτε στην παρακάτω φωτ. 1.

διπλασιάζω [diplasiázo] -ομαι P2.1 : κάνω κτ. δύο φορές μεγαλύτερο ή περισσότερο, το κάνω διπλάσιο: *Με*

τριπλασιάζω [triplasiázo] -ομαι P2.1 : κάνω κτ. τρεις φορές μεγαλύτερο ή περισσότερο: *Τριπλασίασε την*

τετραπλασιάζω [tetraplasiázo] -ομαι P2.1 : κάνω κτ. τέσσερις φορές μεγαλύτερο ή περισσότερο: *Μέσα σε*

πενταπλασιάζω [pendaplasiázo] -ομαι P2.1 : κάνω κτ. πενταπλάσιο: *Μέσα σε τρία χρόνια*

εξαπλασιάζω [eksaplasiázo] -ομαι P2.1 : κάνω κτ. εξαπλάσιο από ό,τι ήταν.

επταπλασιάζω [eptaplasiázo] -ομαι & επταπλασιάζω [eptaplasiázo] -ομαι P2.1 : κάνω κτ. επτά φορές

οχταπλασιάζω [oxtaplasiázo] -ομαι & οκταπλασιάζω [oktaplasiázo] -ομαι P2.2 : κάνω κτ. οχτώ φορές

δεκαπλασιάζω [dekaplasiázo] -ομαι P2.1 : κάνω κτ. δέκα φορές μεγαλύτερο ή περισσότερο: *Δεκαπλασίασε*

Όπως μάλλον ήδη θα παρατηρήσατε, όλα συνοδεύονται από το κλιτικό υπόδειγμα P2.1 (δροσίζω, δρόσισα, δροσίζομαι, δροσίστηκα, δροσίσου, δροσισμένος) με μοναδική εξαίρεση τα ρ. οχταπλασιάζω -ομαι και οκταπλασιάζω -ομαι, τα οποία συνοδεύονται από το κλιτικό υπόδειγμα P2.2 (αλλάζω, άλλαξα, αλλάζομαι, αλλάχτηκα, αλλάξου, αλλαγμένος). Βάσει τούτου ο αναγνώστης οδηγείται στο – πιθανόν εσφαλμένο – συμπέρασμα ότι υφίστανται οι κλιτικοί τύποι οχταπλασίαξα, οχταπλασιάχτηκα, οχταπλασιάξου, οχταπλασιαγμένος και οκταπλασίαξα, οκταπλασιάχτηκα, οκταπλασιάξου, οκταπλασιαγμένος.

Συμφωνείτε ότι πρόκειται για λάθος εκ παραδρομής, ότι δεν υφίστανται καν αυτοί οι κλιτικοί τύποι και ότι το ορθό κλιτικό υπόδειγμα είναι το P2.1, όπως ακριβώς δίδεται και στα υπόλοιπα ρήματα της φωτ. 1;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: Ναι

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 68

Στα δύο μεγάλα αποδεκτά μας λεξικά λημματογραφούνται μεταξύ άλλων και πάρα πολλά θηλυκού γένους βαρύτονα ουσιαστικά, ως επί το πλείστον με ένσιγμο χαρακτήρα. Για παράδειγμα, τα ουσ. σκέψη, φύση, θέληση, αίσθηση, τάξη, σύνθεση, έλξη, ψύξη, κίνηση, είδηση, λύση, απόφαση, στάση, επίσκεψη, πρόταση, κλίση, παύση, πάψη κ.ά., σύμφωνα με τις οδηγίες των αποδεκτών μας βοηθημάτων, διαθέτουν πέντε κλιτικούς τύπους το καθένα, καθότι στη γενική ενικού εμφανίζεται διτυπία, λ.χ. σκέψη, σκέψεως, σκέψεις, σκέψεων.

Υπάρχουν όμως και αρκετά, επίσης βαρύτονα θηλυκά, κυρίως λαϊκότερα, τα οποία μορφολογικώς παρουσιάζουν ελλειπτικό κλιτικό ανάπτυγμα. Για παράδειγμα, τα ουσ. κούραση, πέραση, λύπηση, χάση, φέξη, θύμηση, κουφόβραση, χώνεψη, δούλεψη, μπόρεση, ξεκούραση, καλοπέραση, φτιάξη, φτειάξη, λήστευση, χαράκωση, φύτρωση, ψήφιση, βόλεψη, πόνεση, φούσκωση, κακοπέραση, φούντωση κ.ά. Για την κλίση τους ακολουθούμε και πάλι τις οδηγίες των αποδεκτών μας βοηθημάτων, λ.χ. δεν υφίστανται

οι τύποι κουράσεως, κουράσεων, χωνέψεως, χωνέψεων, το ψηφίσεως υπάρχει μεν, αλλά όχι και το ψηφίσεων κ.λπ.

Πλην όμως, υπάρχουν και κάποια ακόμη, τα οποία: α) λημματογραφούνται μόνο στο Λ.Ν.Ε.Γ. (Μπαμπ.), β) δεν υπάρχουν στο Λ.Σ.Γ. (του ιδίου), γ) δεν υπάρχουν ούτε και στο Λ.Κ.Ν. (Τριαντ.), δ) δεν μας παρέχεται καμία πληροφορία για την κλίση τους. Πρόκειται για τα ουσ. άρμωση, ξόδεψη, παιδεψη, πόρεψη, σκάση, σμίξη, χάψη, τα οποία όλα μαζί μπορείτε να τα δείτε στην παρακάτω φωτ. 1.

*αυτός ο αρμόζων τρόπος να διεκδικήσεις τα δικαιώματά σου. — άρ-
μωση (η) [μτγν.] (σημ. 1).*

*για να μου πάρεις δώρο. Επίσης (λαϊκ.) ξοδιάζω [μεσν.]. -- ξόδεμα
(το) κ. (λαϊκ.) ξόδεψη (η). • ΣΧΟΛΙΟ λ. δαπανώ, οδός.*

*παιδεμός (ο) [μεσν.] (λαϊκ.) η ταλαιπωρία: τέρμα δεν έχει ο ~ του!
Επίσης παιδεμα (το) [μεσν.] κ. παιδεψη (η) [μεσν.].*

πόρεψη (η) (λαϊκ.) η εξοικονόμηση των απαραίτητων για τη ζωή.

σκάση (η) (λαϊκ.) η μεγάλη στενοχώρια.

*προσπάθησαν να τους σμίξουν ξανά, αλλά μάταια. — σμίξιμο (το) κ.
(λαϊκ.) σμίξη (η).*

χάψη

«φύλακῆ»

< τουρκ. haris

Εάν θεωρείτε ορθό σκόπιμο, θεμιτό και δόκιμο να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτοί σ' αυτό και οι κλιτικοί τύποι ΑΡΜΟΣΕΩΣ, ΑΡΜΟΣΕΩΝ, ΞΟΔΕΨΕΩΣ, ΞΟΔΕΨΕΩΝ, ΠΑΙΔΕΨΕΩΣ, ΠΑΙΔΕΨΕΩΝ, ΠΟΡΕΨΕΩΣ, ΠΟΡΕΨΕΩΝ, ΣΚΑΣΕΩΣ, ΣΚΑΣΕΩΝ, ΣΜΙΞΕΩΣ, ΣΜΙΞΕΩΝ, ΧΑΨΕΩΣ, ΧΑΨΕΩΝ, παρακαλούμε να επιλέξετε αντιστοίχως οποιαδήποτε από τα παρακάτω πεδία θεωρείτε ορθά (υπάρχει δυνατότητα πολλαπλών επιλογών). Εάν τα θεωρείτε όλα ορθά, παρακαλούμε να επιλέξετε το πεδίο «Όλα να είναι αποδεκτά». Εάν αντιθέτως θεωρείτε ότι κανένα δεν είναι ορθό, παρακαλούμε να επιλέξετε το πεδίο «Κανένα να μην είναι αποδεκτό».

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: Κανένα να μην είναι αποδεκτό

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 69

Στο Λ.Ν.Ε.Γ. (Μπαμπ.) λημματογραφείται το ουδέτερο ουσιαστικό «νευστόν». Μέσα σε αγκύλες ο λεξικογράφος μας δίνει τις εξής γραμματικές πληροφορίες για την κλίση του: α) το ότι το λήμμα δεν σχηματίζει πληθυντικό και β) το ότι η γενική ενικού είναι «νεστού» (φωτ. 1).

νευστόν (το) [νεστού | χώρ. πληθ.] ΒΙΟΛ. (περιληπτ.) το σύνολο των οργανισμών (μικρού ή μεσαίου μεγέθους), που προσκολλώνται στην επιφανειακή στοιβάδα των ήρεμων νερών και κινούνται πάνω ή κάτω από αυτή.

ΕΙΥΜ. Αντιδάν., < αγγλ. *neuston* < μτγν. *νευστόν*. ουδ. τού επιθ. *νευστός* < αρχ. *νήω* «κολυμπώ» (αόρ. *ἔ-νευσ-α*). Βλ. λ. *νηκτικός*].

Συμφωνείτε ότι πρόκειται για λάθος εκ παραδρομής, ότι δεν υφίσταται καν ο κλιτικός τύπος «νεστού» και ότι το ορθό είναι «νευστού»;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: Ναι

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 70

Στο Λ.Ν.Ε.Γ. (Β΄ έκδοση) λημματογραφούνται 14 σύνθετα λήμματα με α΄ συνθετικό το παραγωγικό σύμφυμα γλυκο-. Κατά τη σύνταξη του λημματολογίου, ο λεξικογράφος έκρινε σκόπιμο τα λήμματα αυτά να μην τα εντάξει στο σώμα, αλλά να τα τοποθετήσει στο υποσέλιδο της σελ. 426 (πιθανόν για λόγους οικονομίας χάρτου...). Όλα αυτά μαζί μπορείτε να τα δείτε στην παρακάτω φωτ. 1.

γλυκο- α΄ συνθετικό
γλυκόηχος, -η, -ο
γλυκοκελάηδημα (το)
γλυκοκελαηδώ ρ.

γλυκοκοίταγμα (το)
γλυκοκοιτάζω ρ
γλυκοκουβεντιάζω ρ

γλυκόλαλος, -η, -ο
γλυκολαλώ ρ
γλυκόλογο (το)

γλυκομιλώ ρ
γλυκοτραγουδώ ρ.
γλυκοφέγγει ρ

γλυκοφίλημα (το)
γλυκόφωνος, -η, -ο

Όπως ήδη θα έχετε παρατηρήσει στη φωτ. 1, τα λήμματα αυτά δεν συνοδεύονται καθόλου από κλιτικές πληροφορίες, ενώ η ίδια ακριβώς τακτική εφαρμόζεται και στο Λ.Σ.Γ. (του ίδιου).

Το «Τμήμα Λεξικού», που επιμελείται τη δημιουργία ψηφιακής βάσης όλων των αποδεκτών κλιτικών τύπων του ελληνικού αγωνιστικού σκραμπλ, έχει συμπεριλάβει σ' αυτήν: α) όλους τους κλιτικούς τύπους των ουσιαστικών και των επιθέτων, β) όλους τους κλιτικούς τύπους της ενεργητικής φωνής των ρ. γλυκοκελαηδώ, γλυκοκοιτάζω & γλυκομιλώ, καθώς γι' αυτά τα τρία δίδονται σαφείς οδηγίες από το Λ.Κ.Ν. (Τριαντ.) και γ) όλους τους κλιτικούς τύπους μόνο του ενεστωτικού θέματος μόνο της ενεργητικής φωνής των ρ. γλυκοτραγουδώ, γλυκολαλώ και γλυκοφέγγει. Σας παρακαλούμε να απαντήσετε στα τρία παρακάτω ερωτήματα:

70 Α: Συμφωνείτε με όσα περιγράφονται στην προηγούμενη παράγραφο;

70 Β: Ο παρατατικός του τριτοπρόσωπου γλυκοφέγγει είναι γλυκόφεγγε, γλυκοφέγγε ή και τα δύο;

70 Γ: Το ρ. γλυκολαλώ ανήκει στην πρώτη τάξη της α΄ συζυγίας (-ώ, -άς, -ά), στη δεύτερη τάξη της α΄ συζυγίας (-ώ, -είς, -εί) ή και στις δύο;

Ενημερωτικά, σχετικά με το 3^ο ερώτημα, ανατρέχοντας στο ρ. λαλώ (χωρίς το α΄ συνθετικό γλυκο-), πρέπει να σημειωθεί ότι το Λ.Κ.Ν. (Τριαντ.) δίνει λαλώ, -άς, -ά, ενώ το Λ.Ν.Ε.Γ. (Μπαμπ.) δίνει και λαλώ, -είς, -εί και λαλώ, -άς, -ά.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: 70 Α: ναι – 70 Β: γλυκόφεγγε – 70 Γ: στη δεύτερη (-είς)

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 71

Στο Λ.Κ.Ν. (Τριαντ.) δεν υπάρχει καθόλου ρήμα μειγνύω, ούτε και μιγνύω. Αντιθέτως, στο Λ.Ν.Ε.Γ. (Β΄ έκδοση) λημματογραφείται το ρ. μειγνύω. Εντός παρενθέσεως γράφει «μόνο στον ενεστώτα». Ακολουθεί και η αρχαιοπρεπής έκφραση «γαία πυρί μιχθήτω». Ωστόσο, στον – αποδεκτό βάσει των κανονισμών μας – πίνακα ανωμάτων ρημάτων του ίδιου λεξικού, σελ. 1542, στο ρ. μειγνύω δίδονται επιπροσθέτως και αόριστος ενεργητικής φωνής (έμειξα, να μείξω) και αόριστος παθητικής φωνής (μίχθηκα, να μιχθώ) και μετοχή παθητικού παρακειμένου (μιγμένος). Όλα αυτά μαζί μπορείτε να τα δείτε στην παρακάτω φωτ. 1.

μειγνύω ρ. μετβ. [μόνο στον ενεστ.] (αρχαιοπρ.) αναμειγνύω, ανακατεύω· φη· **γαία πυρί μιχθήτω** βλ. λ. **γαία**. ✎ ΣΧΟΛΙΟ λ. *αναμειγνύω*. [ΕΤΥΜ. < αρχ. *μ(ε)ιγνύω* < *μ(ε)ίγνυμι* < Ι.Ε. **meik-* «αναμειγνύω. ανακατεύω». πβ. σανσκρ. *mīśá-* «ανακατεμένος», αρχ. σλαβ. *měšō* «ανακατεύω», λατ. *miscēd* (πβ. κ. αρχ. *μίσγω*), *mixtus* «ανακατεμένος» (> γαλλ. *mixte*), αρχ. γερμ. *mīscan*, γερμ. *mischen* κ.ά. Ομόρρ. *μείγ-μα*, *μ(ε)ίξις*, *μιγ-άς*, *μικ-τός* κ.ά.]

ρήματα ανώματα

1542

ρήματα

απο-, δια-, εκ-, κατα-, μετα-, παρα-, προ-, προσ-, συλ- κ.ά.) / λαβαίνω			(λόγ.) (συν-)εγλήθηθην (λόγ. μτχ. λησθ-είς, -είσα, -έν)		
λαχαίνω	έλαχα	» να/θα λάχω	—	—	—
λέγω (προ-, αντι-) / λέω	είπα	» πω (λόγ. προείπω)	ειπώθηκα / λέχθηκα / (λόγ.) ελέχθηθην (μτχ. λεχθ-είς, -είσα, -έν)	» να/θα ειπωθώ / λεχθώ	ειπωμένος
-λέγω (δια-, επι-, εκ-, κατα-, συλ- κ.ά.)	(διά-)λεξά / (λόγ.) (επι-)λέξω	» (επι-)λέξω	(δια-)λέχθηκα / (λόγ.) (εξ-)ελέχθηθην (μτχ. εκ-λεγ-είς, -είσα, -έν)	» (συλ-)λεχθώ / (επι-)λεγά	(επι-)λεγμένος
λεπτάνω / λεπταίνω	λέπτυνα	» λεπτύνω	λεπτύνθηκα	» λεπτυνθώ	(εκ)λεπτυσμένος
λυσώ	λύσσαζα	» λυσσάζω	—	—	λυσσασμένος
μαθαίνω	έμαθα	» μάθω	μαθεύτηκα	» μαθευτώ	μαθημένος
μανθάνω (εκ-, απο-)	(λόγ.) εξέμαθα	» (εκ)μάθω	εκμαθήθηκα	» εκμαθηθώ	—
μεθώ / -ώ	μέθυσα	» μεθύσω	—	—	μεθυσμένος
μειγνύω (ανα-)	έμειξα	» μείξω	μίχθηκα / (λόγ.) (αν-)μεμίχθηθην	» μιχθώ	μιγμένος / (λόγ.) (ανα-)μεμιγμένος
μένω	έμεινα	» μείνω	—	—	—
μετέχω	μετείχα / (λόγ.) μετέσχον	» μετάσχω	—	—	—
μηνώ	μήνυσα	» μηνύσω	μηνύθηκα	» μηνυθώ	μηνυμένος
μπαίνω	—	—	μπήκα	» μπω	μπασμένος

Κατόπιν όλων των ανωτέρω, το «Τμήμα Λεξικού», που επιμελείται τη δημιουργία ψηφιακής βάσης όλων των αποδεκτών κλιτικών τύπων του ελληνικού αγωνιστικού σκραμπλ, έχει συμπεριλάβει σ' αυτήν τον ενεργητικό ενεστώτα (μειγνύω, προστακτική μείγνυε – μείγνύετε), τον ενεργητικό παρατατικό (μείγνυα), τον ενεργητικό αόριστο (έμειξα, υποτακτική να μείζω, προστακτική μείξε – μείξτε), τον παθητικό ενεστώτα (μειγνύομαι, προστακτική μειγνύου), τον παθητικό παρατατικό (μειγνυόμουν), τον παθητικό αόριστο (μίχθηκα, υποτακτική να μιχθώ, προστακτική μείξου – μιχθείτε), τη μετοχή παθητικού παρακειμένου (μιγμένος, -η, -ο) και τον τύπο μιχθήτω, ενώ δεν έχει συμπεριλάβει τους τύπους του παθητικού αορίστου εμίχθην, εμίχθης, εμίχθη, εμίχθημεν, εμίχθητε, εμίχθησαν και τον τύπο της προστακτικής του παθητικού αορίστου μίξου. Σας παρακαλούμε να παρατηρήσετε προσεκτικά τη φωτ. 1 και να απαντήσετε στα τρία παρακάτω ερωτήματα:

71 Α: Συμφωνείτε με όλα όσα περιγράφονται ανωτέρω και έχουν ήδη συμπεριληφθεί στην ψηφιακή βάση όλων των αποδεκτών κλιτικών τύπων του ελληνικού αγωνιστικού σκραμπλ;

71 Β: Θεωρείτε ορθό να συμπεριληφθούν στους αποδεκτούς και οι τύποι εμίχθην, -ης, -η, -ημεν, -ητε, -ησαν;

71 Γ: Το β' εν. πρόσ. της προστακτικής του παθητικού αορίστου είναι μείξου ή μίξου;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: 71 Α: ναι – 71 Β: ναι – 71 Γ: μείξου

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 72

Στο Λ.Κ.Ν. (Τρ.) λημματογραφούνται τα αρσενικά ουσιαστικά νους, ρους, πλους, τα οποία συνοδεύονται από το κλιτικό υπόδειγμα Ο15α. Όπως βλέπετε, τεκμαίρονται οι τύποι ΝΟΥΣ, ΝΟΥ, ΡΟΥΣ, ΡΟΥ, ΠΛΟΥΣ, ΠΛΟΥ, ΠΛΟΕΣ, ΠΛΩ (φωτ. 1).

νους ο [nús] Ο15α : ΣΥΝ μυαλό. 1α. η ανώτερη δύναμη για γνώση, από την οποία εκπηγάζει η νόηση, σε
 ρους ο [rús] Ο15α : (λόγ.) α. συνεχής ροή νερού σε κοίτη (ποταμού) και η κατεύθυνση την οποία ακολουθεί
 πλους ο [plús] Ο15α πληθ. πλόες : (λόγ.) 1. ταξίδι με πλωτό μέσο. (έκφρ.) εν πλω, κατά τον πλου, κατά τη

Ο15	παπούς	παπού	παπού	παπού	παπούδες	παπούδων	παπούδες	παπούδες
Ο15α	νους	νου	νου	νου				
Ο16	περίπλους	περίπλου	περίπλου	περίπλου	περίπλοι	περίπλων	περίπλους	περίπλοι

Στο Λ.Ν.Ε.Γ. (Μπ.) λημματογραφούνται τα αρσενικά ουσιαστικά νους, ρους, πλους, χους, χνους, βους. Όπως βλέπετε, τεκμαίρονται (επιπλέον των ανωτέρω) και οι τύποι ΝΟΟΣ, ΝΟΕΣ, ΧΟΥΣ, ΧΟΥ, ΧΟΟΣ, ΧΟΥΝ, ΧΝΟΥΣ, ΧΝΟΥ, ΧΝΟΟΣ, ΒΟΥΣ (φωτ. 2).

νοῦς (ο) {νου κ. νοός | λόγ. πληθ. νόες} **1.** το σύνολο των πνευματικών
ρους (ο) {τού ρου. τον ρου | χωρ. πληθ.} **1.** η κίνηση τού νερού. η ροή.
πλοῦς (ο) {πλου | πλόες} (λόγ.) **1.** η πλεύση, η πορεία τού πλοίου: κα-
χους (ο) {χου κ. χοός, χουν} (αρχαιοπρ.) **1.** το χώμα (βλ.λ.) **2.** ΕΚΚΛΗΣ.
χνους (ο) {χνου κ. χνοός | χωρ. πληθ.} (αρχαιοπρ.) το χνούδι (βλ.λ.).
βους (ο) ▶ βόδι

Στο βους υπάρχει παραπομπή με βελάκι προς το βόδι, αλλά στο λήμμα βόδι κ. βόιδι ουδεμία αναφορά γίνεται στο βους (φωτ. 3).

βόδι κ. (λαϊκ) **βόιδι** (το) {βοῖδ-ιού' | -ιών} (κοινό όν και για το αρσ. και για το θηλ ζώο) **1.** μεγαλόσωμο μηρυκαστικό κατοικίδιο ζώο που εκτρέφεται για το κρέας ή/και το γάλα του. ενώ σε πολλές περιοχές τού κόσμου χρησιμοποιείται και σε γεωργικές εργασίες· το αρσενικό ονομάζεται ταύρος (βλ.λ.). το θηλυκό αγελάδα (βλ.λ.) και το νεαρό μοσχάρι (βλ.λ.)· ΦΡ (α) **τρώω σαν (το) βόδι** τρώω πάρα πολύ (β) **κοιμάμαι σαν (το) βόδι** κοιμάμαι πάρα πολύ (γ) (μτφ.) **φάγαμε το βόδι, στην ουρά θα σταματήσουμε; / θα κολλήσουμε / θα κουραστούμε; / δεν θα κουραστούμε στην ουρά** βλ λ ουρά **2.** το αρσενικό βοοειδές που ευνουχίστηκε σε νεαρή ηλικία, για να γίνει καταλληλότερο για πάχυνση και εργασία (μτφ-μειωτ.) **3.** αυτός που δεν έχει σβελτάδα και άνεση στις κινήσεις εξαιτίας των μεγάλων διαστάσεων του ΣΥΝ βαρύς, δυσκίνητος, νωθρός **4.** ο άξεστος άνθρωπος, αυτός που δεν συμπεριφέρεται με ευγένεια και διακριτικότητα **5.** ο πνευματικά νωθρός, ο ανόητος ΣΥΝ βραδύνους, βλάκας
[ΕΤΥΜ < μεσν. βόδιν / βόιδιν < αρχ βοῖδιον. υποκ. τού αρχ βοῦς, βοός < *βώ-υς < I E. *g"o-u- «βόδι», σανσκρ. gauh. λατ. bos (γεν. bov-is), γαλλ boeuf, αρχ. γερμ kuh «αγελάδα», αγγλ. cow, γερμ Kuh, σερβοκρ. govoda «αγέλη» κ.ά. Ομόρρ βού-βαλος, βου-κόλος, έκατόμ-βη (βλ.λ.). βού-τυρο(ν) κ ά].

Αποδεκτοί επίσης και οι τύποι ΝΟΥΝ (από τη φράση «κατά νουν»), ΝΟΩΝ (από τη φράση «ο νούν νοείτο»), ΡΟΕΣ, ΡΟΩΝ (η ροή), ΧΟΕΣ, ΧΟΩΝ (η χοή), ΒΟΥ (βυζαντινή μουσική νότα), ΒΟΕΣ, ΒΟΩΝ (η βοή και ο βόας).

Ας δούμε τώρα και ακόμη τρία βοηθήματα. Στη Γραμματική Τριανταφυλλίδη δίδεται η πλήρης κλίση του ουσ. παππούς και από κάτω γράφει ότι κατά το παππούς κλίνονται χωρίς πληθυντικό και τα Ιησούς, νους. Στο «Λεξικό για το σχολείο και το γραφείο» (Μπ.), που ψηφίστηκε ως αποδεκτό βοήθημα και θα τεθεί σε ισχύ σε λίγους μήνες (πιθανόν από το Μάιο), στο λήμμα πλους δίδονται επιπλέον η γεν. πληθ. ΠΛΟΩΝ και η αιτ. πληθ. ΠΛΟΑΣ. Στην αποδεκτή Γραμματική της Αρχαίας Ελληνικής του Μιχ.

Οικονόμου, την οποία – σύμφωνα με τους επίσημους όρους αποδοχής λέξεων – χρησιμοποιούμε «αποκλειστικά για αρχαιοκλίτα λήμματα και μόνον εάν για την κλίση τέτοιων λημμάτων δεν βοηθά η νεοελληνική γραμματική», δίδεται η πλήρης κλίση του ουσ. βους. Όλα αυτά μαζί μπορείτε να τα δείτε στην παρακάτω φωτ. 4.

131. 6. Αρσενικά σε -ές και σε -ούς ανισοσύλλαβα				114. δ) Καταληκτικά μονόθεμα σε -εύς, -ούς και -αῦς			
ο κτιός		ο παπιός		(θ. βασιλευ-)	(θ. άλιευ-)	(θ. βου-)	(θ. γραυ-)
Ενικός		Πληθυντικός		Ενικός αριθμός			
Όνομ. ο καφέ	ο παπιός	οι καφέδες	οι παπιόντες	ον. ὁ βασιλεύ-ς	άλιεῦ-ς	βοῦ-ς	ἡ γραῦ-ς
Γεν. του καφέ	του παπιού	των καφέδων	των παπιόντων	γεν. τοῦ βασιλέ-ως	άλιε-ως και άλιῶς	βο-ός	τῆς γρα-ός
Αιτ. τον καφέ	τον παπιού	τους καφέδες	τους παπιόντες	δοτ. τῷ βασιλεῖ	άλιεῖ	βο-ῖ	τῇ γρα-ῖ
Κλητ. καφέ	παπιού	καφέδες	παπιόντες	αιτ. τὸν βασιλέ-α	άλιε-α και άλιᾶ	βοῦ-ν	τὴν γραῦ-ν
Κατά το καφές κλίνονται: καναπές, μενεζές, μιναρές, πανσές, τενεκές, χασές κ.ά.				κλ. (ὦ) βασιλεῦ	άλιεῦ	βοῦ	(ὦ) γραῦ
Κατά το παπιούς κλίνονται χωρίς πληθυντικό: Ἰησοῦς, νους.				Πληθυντικός αριθμός			
πλους (ο) (πλοῦς) Ο {εν. γεν. κ. αιτ. πλου, πληθ. ονομ. πλόες, γεν. -ων, αιτ. -ας κ. πλους} (λόγ.) 1 η πλεύση, η πορεία του πλοίου: κατά τον πλου παρουσιάστηκαν μηχανικά προβλήματα. ΦΡ. (λόγ.) εν πλω (έν πλω) ενώ το σκάφος πλέει 2 (συνεκδ.) το ταξίδι με πλοίο. πλέω.				ον. οἱ βασιλεῖς	άλιεῖς	βό-ες	αἱ γραῖ-ες
				γεν. τῶν βασιλέ-ων	άλιε-ων και άλιῶν	βο-ῶν	τῶν γρα-ῶν
				δοτ. τοῖς βασιλεῦ-σι(ν)	άλιεῦ-σι(ν)	βου-σι(ν)	ταῖς γραυ-σι(ν)
				αιτ. τοῦς βασιλέ-ας	άλιεας και άλιᾶς	βοῦ-ς	τάς γραῦς
				κλ. (ὦ) βασιλεῖς	άλιεῖς	βό-ες	(ὦ) γραῖ-ες

Με τεκμήριο λοιπόν τη Γραμματική Οικονόμου, το «Τμήμα Λεξικού», που επιμελείται τη δημιουργία ψηφιακής βάσης όλων των αποδεκτών κλιτικών τύπων του ελληνικού αγωνιστικού σκραμπλ, έχει συμπεριλάβει σ' αυτήν και τα ΠΛΟΩΝ, ΒΟΟΣ, ΒΟΥΝ, ΧΝΟΥΝ, όχι όμως και το ΠΛΟΑΣ.

Εάν θεωρείτε ορθό να είναι αποδεκτοί οι τύποι ΠΛΟΩΝ, ΒΟΟΣ, ΒΟΥΝ, ΧΝΟΥΝ, όχι όμως και το ΠΛΟΑΣ, παρακαλούμε να επιλέξετε την απάντηση Α («Ναι στα ΠΛΟΩΝ, ΒΟΟΣ, ΒΟΥΝ, ΧΝΟΥΝ – Όχι στο ΠΛΟΑΣ»). Εάν θεωρείτε ορθό να είναι αποδεκτά και τα 5, παρακαλούμε να επιλέξετε την απάντηση Β («Και τα 5 να είναι αποδεκτά»). Εάν θεωρείτε ότι η συλλογιστική του «Τμήματος Λεξικού» παραβαίνει τους υφιστάμενους σκραμπλικούς κανονισμούς και ότι κάποιος ή κάποιοι από αυτούς τους τύπους εσφαλμένα ή εκ παραδρομής έχει εισαχθεί στην ψηφιακή βάση, τότε παρακαλούμε να επιλέξετε αντίστοιχα από τις απαντήσεις Γ (Όχι στο ΠΛΟΩΝ), Δ (Όχι στο ΒΟΟΣ), Ε (Όχι στο ΒΟΥΝ), Ζ (Όχι στο ΧΝΟΥΝ), Η (Όχι στο ΠΛΟΑΣ).

Υ.Γ. αν τυχόν με τη σημερινή σας γνωμοδότηση απορρίψετε τους τύπους ΠΛΟΩΝ κ. ΠΛΟΑΣ, αυτοί θα καταστούν αποδεκτοί τον προσεχή Μάιο.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: Και τα 5 να είναι αποδεκτά

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 73

Στο Λ.Ν.Ε.Γ. (Μπαμπ.) το επίρρημα «μαζί» ορθογραφείται με... άπειρους τρόπους! Συγκεκριμένα, στο σώμα του λεξικού (στο γράμμα Μ) ληματογραφείται ως μαζί. Από τον – αποδεκτό βάσει των κανονισμών – πίνακα «ορθογραφία» τεκμαίρονται επιπροσθέτως και το μαζί, αλλά και το μαζί. Επίσης, στο λήμμα συνεπακόλουθος, -η, -

ο διαβάζουμε στο ερμηνευμα: «αυτός που ακολουθεί μαζεί με κάτι άλλο». Όλα αυτά μαζί μπορείτε να τα δείτε στην παρακάτω φωτ. 1.

μαζί *ἐπίρρ. (παλαιότ. ορθ. μαζύ, μαζή)* **1.** όχι μόνος. από κοινού, στο ίδιο σύνολο: *φύγαμε ~, αλλά γύρισα μόνος μου || μένει ~ με την οικογένειά του || έλεγαν ότι θα μείνουν για πάντα ~ || έλα ~ μας || και οι*

μαγγώνω	»	μαγκώνω
μαγκάνιο	»	μαγγάνιο (σχολ. ορθ.)
μαγκούρα	»	μαγγούρα (παλαιότ.)
μαζί	»	μαζύ / μαζή (παλαιότ.)
μακριά	»	μακρυά (παλαιότ.)
μαμμά	»	μαμά (συνήθης ορθ.)
μαμμή	»	μαμή (σχολ. ορθ.)

συνεπάκόλουθος, -η, -ο [1818] **1.** αυτός που επακολουθεί μαζεί με κάτι άλλο: «η μείωση των παραβιάσεων του εθνικού εναέριου χώρου θα οδηγήσει και στη μείωση τής ~ έντασης» (εφημ.) **2. συνεπακόλουθο** (το) αυτό που προκύπτει ως συνέπεια πράξης, κατάστασης κ.λπ. μαζί με κάτι άλλο: ο διάλογος μεταξύ των δύο χωρών θα αμ-

Συμφωνείτε ότι πρόκειται για λάθος εκ παραδρομής, ότι δεν υφίσταται ο τύπος μαζεί και ότι το «Τμήμα Λεξικού» ορθώς **δεν** τον έχει συμπεριλάβει στην ψηφιακή βάση όλων των αποδεκτών κλιτικών τύπων του ελληνικού αγωνιστικού σκραμπλ;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: Ναι

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 74

Στο Λ.Ν.Ε.Γ. (Μπαμπ.) λημματογραφείται το ουσ. κίσηρη (η), χωρίς να σημαίνεται ως άκλιτο, αλλά και χωρίς να συνοδεύεται από κλιτικές πληροφορίες (φωτ. 1).

κίσηρη (η) *π̄ορώδες ἠφαιστειογενές υλικό αφρώδους υφής. που σχηματίζεται από την απότομη έκλυση αερίων. κατά την ψύξη τής λάβας σε χαμηλές πιέσεις.*

[ΕΤΥΜ. < αρχ. κίσηρις, αγν. ετύμου, πιθ. δάνειο].

Το «Τμήμα Λεξικού», που επιμελείται τη δημιουργία ψηφιακής βάσης όλων των αποδεκτών κλιτικών τύπων του ελληνικού αγωνιστικού σκραμπλ, με βάση το κλιτικό υπόδειγμα του Λ.Κ.Ν., καταχώρισε στην ψηφιακή βάση τους κλιτικούς τύπους ΚΙΣΗΡΗ, ΚΙΣΗΡΗΣ, ΚΙΣΗΡΕΩΣ, ΚΙΣΗΡΕΙΣ, ΚΙΣΗΡΕΩΝ. Ακολούθησε η αποδελτίωση και ψηφιοποίηση του Λ.Σ.Γ. (Μπ.), ενός λεξικού στο οποίο τα περισσότερα λήμματα συνήθως συνοδεύονται και από κλιτικές πληροφορίες. Στο λεξικό αυτό

λημματογραφείται και το λήμμα κίσηρη (φωτ. 2), το οποίο σημαίνεται με το κλιτικό υπόδειγμα Ο18 θύμηση (φωτ. 3).

κίσηρη Ο18 πορώδες ηφαιστειογενές υλικό από την απότομη έκλυση αερίων κατά την ψύξη της λάβας σε χαμηλές πιέσεις.

Ο17 ζέστη	Ονομαστική	Γενική	Αιτιατική	Κλιτική
Ενικός	η ζέστη	της ζέστης	τη ζέστη	ζέστη
Πληθυντικός	οι ζέστες	–	τις ζέστες	ζέστες

Ο18 θύμηση	Ονομαστική	Γενική	Αιτιατική	Κλιτική
Ενικός	η θύμηση	της θύμησης	τη θύμηση	θύμηση
Πληθυντικός	οι θύμησης	των (θυμήσεων)	τις θύμησης	θύμησης

Ο19 πράξη	Ονομαστική	Γενική	Αιτιατική	Κλιτική
Ενικός	η πράξη	της πράξης/πράξεως	την πράξη	πράξη
Πληθυντικός	οι πράξεις	των πράξεων	τις πράξεις	πράξεις

Ο20 δήλωση	Ονομαστική	Γενική	Αιτιατική	Κλιτική
Ενικός	η δήλωση	της δήλωσης/δηλώσεως	τη δήλωση	δήλωση
Πληθυντικός	οι δηλώσεις	των δηλώσεων	τις δηλώσεις	δηλώσεις

Σύμφωνα με αυτό, προκύπτουν οι κλιτικοί τύποι ΚΙΣΗΡΗ, ΚΙΣΗΡΗΣ, ΚΙΣΗΡΕΣ, ΚΙΣΗΡΕΩΝ. Έκτοτε εστάλη (και δη πολλάκις) σχετικό διευκρινιστικό ερώτημα προς το λεξικογράφο του Λ.Ν.Ε.Γ., ο οποίος δεν μας απάντησε ποτέ.

Σας παρακαλούμε να μας δώσετε τους ορθούς κατά τη γνώμη σας τύπους, επιλέγοντας ή το Α (ΚΙΣΗΡΗ, ΚΙΣΗΡΗΣ, ΚΙΣΗΡΕΣ, ΚΙΣΗΡΕΩΝ) ή το Β (ΚΙΣΗΡΗ, ΚΙΣΗΡΗΣ, ΚΙΣΗΡΕΩΣ, ΚΙΣΗΡΕΙΣ, ΚΙΣΗΡΕΩΝ).

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: το Β

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 75

Στο Λ.Ν.Ε.Γ. (Β΄ έκδοση) λημματογραφούνται 17 σύνθετα λήμματα (16 τριγενή επίθετα και 1 αρσενικό ουσιαστικό) με α΄ συνθετικό το παραγωγικό σύμφυμα φιλο-. Κατά τη σύνταξη του λημματολογίου, ο λεξικογράφος έκρινε σκόπιμο τα λήμματα αυτά να μην τα εντάξει στο σώμα, αλλά να τα τοποθετήσει στο υποσέλιδο της σελ. 1883 (πιθανόν για λόγους οικονομίας χάρτου...). Όλα αυτά μαζί μπορείτε να τα δείτε στη φωτ. 1.

φιλο- α' συνθετικό

φιλο-αμερικανικός, -ή, -ό

φιλο-αναρχικός, -ή, -ό

φιλο-αριστερός, -ή, -ό

φιλο-βενιζελικός, -ή, -ό

φιλο-κυβερνητικός, -ή, -ό

φιλο-κυπριακός, -ή, -ό

φιλο-ναζιστής (ο)

φιλο-παλαιστινιακός, -ή, -ό

φιλο-βρετανικός, -ή, -ό

φιλο-δασικός, -ή, -ό

φιλο-ϊσραηλινός, -ή, -ό

φιλο-κομμουνιστικός, -ή, -ό

φιλο-σερβικός, -ή, -ό

φιλο-σοβιετικός, -ή, -ό

φιλο-σταλινικός, -ή, -ό

φιλο-τουρκικός, -ή, -ό

φιλο-χουντικός, -ή, -ό

Όπως ήδη θα έχετε παρατηρήσει στη φωτ. 1, τα λήμματα αυτά δεν συνοδεύονται καθόλου από κλιτικές πληροφορίες, ενώ η ίδια ακριβώς τακτική εφαρμόζεται και στο Λ.Σ.Γ. (του ιδίου).

Συμφωνείτε ότι τα λήμματα αυτά κλίνονται κανονικά, σύμφωνα με τις οδηγίες της αποδεκτής μας Γραμματικής;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: Ναι

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 76

Στους «όρους αποδοχής λέξεων» υπάρχει εδάφιο, αμετάβλητο από τότε που θεσπίσθηκε, το Μάρτιο του 2006, το οποίο αναφέρεται σε μορφολογικούς περιορισμούς (δηλαδή απουσία πτώσεων) υποκοριστικών με κάποιες συγκεκριμένες καταλήξεις και μεγεθυντικών με κάποιες άλλες συγκεκριμένες καταλήξεις (φωτ. 1).

5. Τα υποκοριστικά σε -άκι δεν έχουν γενική πτώση. Αυτά σε -άκος έχουν κλητική ενικού σε -ο και δεν έχουν πληθυντικό (υπνάκος). Τα μεγεθυντικά σε -άρα(ς), -ακας, -αρος (ματάρα, ψάρακας, κλπ) και τα υποκοριστικά σε -ούλα, -ίτσα, -άκα, (ζωούλα, κλπ.) δεν έχουν γενική πληθυντικού.

Είχαμε συζητήσει – αν θυμάστε – στο ερώτημα Νο 38 και για μεγεθυντικά με καταλήξεις διαφορετικές από αυτές που περιγράφονται στον σκραμπλικό μας κανονισμό (π.χ. μουράκλα, ψαρούκλα, χέρα, φύτουλας κλπ.).

Στο παρόν ερώτημα θα μας απασχολήσουν δύο υποκοριστικά, τα οποία έχουν καταλήξεις διαφορετικές από τις προβλεπόμενες στο ως άνω εδάφιο των κανονισμών μας. Το πρώτο είναι το κασέλι που λημματογραφείται στο Λ.Ν.Ε.Γ. (φωτ. 2).

κασέλα (η) {κασελών} κιβώτιο επίμηκες και βαθύ. συνήθ. ξύλινο. όπου φυλάγονταν παλαιότερα τα είδη ρουχισμού: *καρυδένια / νυφική* ~ ΣΥΝ. *μπαούλο, σεντούκι, κάσα*. — (υποκ.) **κασελίτσα** (η). [ΕΤΥΜ. μεσν. < ιταλ. cassela, υποκ. τού cassa «κάσα»].

κασελάκι (το) {χωρ. γεν.} **1.** η μικρή κασέλα **2.** το φορητό κιβώτιο που χρησιμοποιούν οι λούστροι για τη μεταφορά των εργαλείων τους. Επίσης **κασέλι**.

Και το δεύτερο είναι ο πασάκας που λημματογραφείται στο Λ.Κ.Ν. (φωτ. 3).

πασάς ο [pasás] **Ο1** : **1.** ανώτατος τίτλος οθωμανού αξιωματούχου, πολιτικού ή στρατιωτικού: *Ο Αλή ~ των Ιωαννίνων. Καπετάν* ~*. (έκφρ.) *ζω / περνάω σαν ~*, με όλες τις ανέσεις. **2.** (οικ.) προσφώνηση σε αγαπημένο πρόσωπο: *Ό,τι θέλεις, πασά μου. πασάκας* ο ΥΠΟΚΟΡ στη σημ. **2:** *Ό,τι πεις εσύ, πασάκα μου.*

[μσν. *πασάς* < τουρκ. *paşa -ς· πασ(άς) -άκας*]

Εάν θεωρείτε εσφαλμένο να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτοί σ' αυτό οι κλιτικοί τύποι ΚΑΣΕΛΙΟΥ, ΚΑΣΕΛΙΩΝ, ΠΑΣΑΚΩΝ, παρακαλούμε να επιλέξετε αντιστοίχως οποιαδήποτε από τα παρακάτω πεδία θεωρείτε εσφαλμένα (υπάρχει δυνατότητα πολλαπλών επιλογών). Εάν τα θεωρείτε όλα ορθά, παρακαλούμε να επιλέξετε το πεδίο «Να είναι όλα αποδεκτά».

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: Ναι στα κασελιού, κασελιών – Όχι στο πασάκων

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 77

Στο Λ.Κ.Ν. (Τρ.) λημματογραφείται και το ουσ. ανθρωπολόι το οποίο βλέπετε στην παρακάτω φωτ. 1.

ανθρωπολόι το [anθropolói] **Ο44α** : (προφ.) *μεγάλος αριθμός, πλήθος ανθρώπων· ανθρωπομάνι.*

[*ανθρωπο-* + *-λόι*]

Συνοδεύεται δε από το κλιτικό υπόδειγμα **Ο44α** (αρνάκι, αρνάκια), όπως βλέπετε και στην παρακάτω φωτ. 2.

Ο44	τραγούδι	τραγουδιού	τραγούδι	τραγουδι	τραγουδία	τραγουδιών	τραγουδία	τραγουδία
Ο44α	αρνάκι		αρνάκι	αρνάκι	αρνάκια		αρνάκια	αρνάκια
Ο45	τσάι	τσαγιού	τσάι	τσάι	τσάγια	τσαγιών	τσάγια	τσάγια

Το κλιτικό υπόδειγμα **Ο44α** οδηγεί τον αναγνώστη να συμπεράνει α) ότι δεν υφίστανται η γεν. ενικού και η γεν. πληθ. και β) ότι η ονομ. πληθ. είναι ανθρωπολόια. Το Τμήμα Λεξικού θεωρεί προφανές ότι πρόκειται για λάθος εκ παραδρομής και ότι το ορθό κλιτικό υπόδειγμα είναι το **Ο45** (τσάι, τσαγιού, τσάγια, τσαγιών), δηλαδή όπως ακριβώς συμβαίνει στο ίδιο λεξικό στα παρεμφερή και ομοιοκατάληκτα ουσ. *αρχοντολόι,*

κομπολόι, κουβεντολόι, μοιρολόι, παιδολόι, παπαδολόι, ρολόι, σκυλολόι, συγγενολόι, τα οποία μπορείτε όλα μαζί να τα δείτε στην παρακάτω φωτ. 3.

αρχοντολόι το [arxondolói] O45 : (οικ., λογος.) το σύνολο των αρχόντων_{2α}.

κομπολόι το [kombolói & kobolói] O45 : μεγάλες χάντρες από κόκαλο, κεχριμπάρι, γυαλί, ξύλο κτλ.,

κουβεντολόι το [kuvendolói] O45 : συζήτηση χωρίς ιδιαίτερες αξιώσεις που τραβάει σε μάκρος, δεν έχει

μοιρολόι το [mirolói] O45 & μοιρολόγι το [mirolóji] O44 : θρηνητικό τραγούδι για νεκρό: *Μανιάτικο* ~.

παιδολόι το [pedolói] O45 : πλήθος παιδιών· παιδομάνι: *Εκεί μαζευόταν όλο το ~ της γειτονιάς.*

παπαδολόι το [papadolói] O45 : παπαδαριό.

ρολόι το [rolói] O45 : 1α. συσκευή που δείχνει την ώρα: ~ του χεριού / του τοίχου. Αντρικό / γυναικείο ~.

σκυλολόι το [skilol(ói)] O45 : (υβρ.) χαρακτηρισμός ομάδας ανθρώπων ελεεινών και διεφθαρμένων: *Μ' αυτι*

συγγενολόι το [singenolói] O45 : (οικ.) το σύνολο των συγγενών: *Στο γά μο ήρθε / μαζεύτηκε όλο το ~.*

Συμφωνείτε με το Τμήμα Λεξικού;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: Ναι

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 78

Ένα από τα σημαντικότερα μειονεκτήματα της νεοελληνικής λεξικογραφίας είναι η επιφανειακή, επιπόλαιη και πλημμελής αντιμετώπιση του κεφαλαίου των μονολεκτικών παραθετικών των επιθέτων. Από τον κανόνα αυτόν δεν ξεφεύγουν βέβαια ούτε και τα αποδεκτά μας μεγάλα λεξικά. Στο λημματολόγιό τους περιλαμβάνονται ελάχιστα μονολεκτικά παραθετικά, τα οποία ο αναγνώστης εντοπίζει άλλοτε μεν δίπλα ακριβώς στο κυρίως λήμμα (δηλ. στον θετικό βαθμό των επιθέτων), άλλοτε δε σκόρπια, τυχαία και συμπτωματικά, κρυμμένα μέσα σε φράσεις που παρατίθενται στο ερμήνευμα άσχετων λημμάτων. Και φυσικά σύνηθες είναι να εντοπίζεται μεν ο συγκριτικός, όχι όμως και ο υπερθετικός βαθμός ή και το αντίστροφο. Εννοείται δε, όχι σε όλα τα γένη και όχι σε όλες τις πτώσεις και τους αριθμούς. Κατά συνέπεια, δεν μπορούμε να στηριχθούμε αποκλειστικά στην ύλη των λεξικών μας για να τεκμηριώσουμε την υπόσταση (άρα και την αποδοχή) των μονολεκτικών παραθετικών των επιθέτων, δηλαδή του συγκριτικού και του υπερθετικού βαθμού.

Όλες οι Γραμματικές που χρησιμοποιούμε επίσημα, αποκλείουν το σχηματισμό – τόσο περιφραστικά όσο και μονολεκτικά – παραθετικών επιθέτων, των οποίων η σημασία έχει «ιδιότητα ή ποιότητα που δεν παρουσιάζει βαθμούς, δηλαδή φανερώνει ύλη, χρώμα, τόπο, χρόνο, καταγωγή, συγγένεια και κατάσταση που δεν αλλάζει». Επίσης, στο σημείο αυτό θα πρέπει να σημειωθεί η παντελής απουσία κάποιου κανόνα που να ορίζει το αν και το πότε ακριβώς ένα επίθετο (το οποίο δεν εμπίπτει στους ως άνω

περιορισμούς της Γραμματικής) δύναται να σχηματίζει παραθετικά μόνον περιφραστικά ή (και) μονολεκτικά.

Επομένως, ο σύγχρονος ομιλητής συμπεραίνει ότι κάθε επίθετο, το οποίο δεν εμπίπτει στους μορφολογικούς περιορισμούς που περιγράφονται στις Γραμματικές, δύναται θεωρητικά να σχηματίζει και μονολεκτικά παραθετικά. Από κει και πέρα, το αν ο σύγχρονος ομιλητής χρησιμοποιεί στον προφορικό ή και στον γραπτό του λόγο τα μονολεκτικά παραθετικά πολύ συχνά ή λιγότερο συχνά ή σπάνια ή καθόλου, αυτό εναπόκειται στο υποκειμενικό προσωπικό του γλωσσικό αισθητήριο.

Το ζητούμενο όμως, για την κοινότητά μας, το παιχνίδι μας και την ψηφιακή βάση αποδεκτών λέξεων, είναι η αξιόπιστη εφόρευση των ενστάσεων, ήτοι να τεκμηριώσουμε την υπόσταση των υπό εξέταση «αμφισβητούμενων» κλιτικών τύπων και δη με αντικειμενικό κριτήριο τη γραμματική τους ορθότητα (δηλαδή το αν εμπίπτουν ή όχι στους περιορισμούς που περιγράφει η Γραμματική) και όχι με το υποκειμενικό προσωπικό γλωσσικό αισθητήριο, ούτε το εάν είναι δύσχρηστοι ή σπάνιοι ή μας φαίνονται αδόκιμοι λόγω της απουσίας του πραγματολογικού περιβάλλοντος και των επικοινωνιακών συνθηκών, υπό τις οποίες θα μπορούσαν οι κλιτικοί αυτοί τύποι να εκφωνηθούν στον προφορικό ή να αποτυπωθούν στον γραπτό λόγο (δηλαδή με κριτήρια επίσης υποκειμενικά). Για να το πούμε πιο απλοϊκά, δεν είναι όμορφο κατά την εφόρευση των ενστάσεων ο ένας να ισχυρίζεται ότι «αυτό το λέμε» και ο άλλος να ισχυρίζεται ότι «αυτό δεν το λέμε». Και ήξεις αφήξεις και σου 'πα μού 'πες και στο τέλος να μην βγαίνει άκρη...

Αυτό που χρειαζόμαστε στο παιχνίδι μας είναι ένα σαφές τεκμήριο αποδοχής ή ας πούμε «αποδεκτότητας». Τεκμήρια αποδοχής είναι προφανώς και οι γνωμοδοτήσεις, είτε των λεξικογράφων μας, είτε του Τμήματος Ελληνικής Γλώσσας της Π.Ε.Σ. Παρακαλούμε να μας βοηθήσετε να ρίξουμε άπλετο φως σε όλα τα «αμφισβητούμενα» μονολεκτικά παραθετικά. Θα εξετάζουμε δέκα (10) επίθετα σε κάθε ερώτημα, ξεκινώντας από εκείνα που σχηματίζουν παραθετικά μήκους έως και οκτώ (8) γραμμάτων, για να προχωρήσουμε στη συνέχεια και σε παραθετικά μεγαλύτερου μήκους. Τα ερωτήματα για τα μονολεκτικά παραθετικά δεν θα συνοδεύονται από σχετικές φωτογραφίες, εκτός κι αν κάποιος από εσάς ζητήσει κάτι συγκεκριμένο, οπότε αυτό θα αναρτάται, ως είθισται άλλωστε, υπό μορφήν σχολίου. Τούτο μπορεί να συμβεί λ.χ. για επίθετα με πολλές και διαφορετικές σημασίες. Τονίζεται εδώ ιδιαιτέρως ότι στη γλώσσα μας τα επίθετα στη συντριπτική τους πλειονότητα διαθέτουν περισσότερες από μία σημασίες. Κάποιες σημασίες ενός επιθέτου μπορεί να είναι απόλυτου χαρακτήρα (δηλ. κατάσταση που δεν διαβαθμίζεται, ούτε μονολεκτικά, ούτε περιφραστικά), ενώ κάποιες άλλες (του ιδίου επιθέτου) να είναι διαβαθμιζόμενες. Για παράδειγμα, ένα από τα επίθετα που θα εξετάσουμε παρακάτω είναι το αθώς. Μία σημασία του είναι «μη ένοχος», σαφώς μη διαβαθμιζόμενη κατά το κοινό γλωσσικό αίσθημα, ενώ άλλες σημασίες του είναι «αγνός, άδολος, απονήρευτος, άβγαλτος, αγαθός, άκακος, καλοπροαίρετος, καλοκάγαθος κλπ.», σαφώς διαβαθμιζόμενες κατά το κοινό γλωσσικό αίσθημα. Άλλο παράδειγμα το επίθετο αχνός, που θα εξετάσουμε στο επόμενο ερώτημα. Οι σημασίες του είναι «αμυδρός, αδιόρατος, χλομός, ωχρός, απαλός, τρυφερός».

Είναι αυτονόητο ότι επίθετα για τα οποία έχουμε ήδη λάβει γνωμοδότηση από το Ίδρυμα Τριανταφυλλίδη, δεν θα τα εξετάσουμε. Είναι επίσης αυτονόητο ότι επίθετα των οποίων τα μονολεκτικά παραθετικά και των δύο βαθμών τεκμαίρονται στα αποδεκτά μας βοηθήματα (λεξικά ή γραμματικές), δεν θα περιλαμβάνονται στα ερωτήματα. Εάν όμως σε κάποιο από τα αποδεκτά μας βοηθήματα (λεξικά ή γραμματικές) τεκμαίρεται μόνον ο ένας από τους δύο βαθμούς, τότε το επίθετο θα τίθεται σε ερώτημα, αλλά θα ακολουθεί σχετική σημείωση. Εάν συμφωνείτε ότι όλα τα επίθετα ενός ερωτήματος σχηματίζουν μονολεκτικά παραθετικά επειδή δεν εμπíπτουν στους γραμματικούς περιορισμούς που είδαμε πιο πάνω, τότε παρακαλούμε να επιλέγετε την απάντηση «Ναι σε όλα». Εάν θεωρείτε ότι κάποια επίθετα δεν σχηματίζουν μονολεκτικά παραθετικά επειδή εμπíπτουν στους γραμματικούς περιορισμούς που είδαμε πιο πάνω, τότε επιλέγετε την αντίστοιχη απάντηση (θα υπάρχει δυνατότητα πολλαπλών επιλογών). Χάριν συντομίας θα δίδεται μόνο το αρσενικό γένος. Τέλος, υπογραμμίζεται ότι σε επόμενα ερωτήματα για παραθετικά, δεν θα επαναληφθεί η διατύπωση της ανωτέρω μακροσκελούς εισαγωγής.

Θεωρείτε ορθό, σκόπιμο, θεμιτό και δόκιμο να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτοί σ' αυτό οι κλιτικοί τύποι που προκύπτουν από την πλήρη κλίση σε όλα τα γένη, τις πτώσεις και τους αριθμούς, των μονολεκτικών παραθετικών συγκριτικού και υπερθετικού βαθμού των επιθέτων αβρός, άγιος, αγνός, αδρός, αδρύς, αθώς, άκρος, άξος, απτός; Σημ.: τεκμαίρονται τα αγιότατος και αθωότερος.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: Όχι στα απτότερος -η -ο & απτότατος -η -ο. Ναι σε όλα τα υπόλοιπα.

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 79

Στο Λ.Κ.Ν. (Τρ.) λημματογραφείται και το ρ. συμφύρω -ομαι. Δεν συνοδεύεται από κάποιο συγκεκριμένο κλιτικό υπόδειγμα, ενώ οι μόνες κλιτικές πληροφορίες που δίνονται στον αναγνώστη είναι οι εξής: «συνήθ. στο ενεστ. θέμα, παθ. αόρ. συμφύρθηκα, απαρέμφ. συμφυρθεί, μππ. συμφυρμένος» (φωτ. 1).

συμφύρω [simfíro] -ομαι Ρ (συνήθ. στο ενεστ. θ.) παθ. αόρ. συμφύρθηκα, απαρέμφ. συμφυρθεί, μππ. συμφυρμένος : (λόγ.) αναμειγνύω στοιχεία χωρίς τάξη και οργανική σύνδεση. 1. (συνήθ. παθ.): Στη μελέτη του συμφύρονται πληροφορίες, εικασίες, προσωπικές απόψεις, δεδομένα χωρίς να κατατάσσονται και να αξιολογούνται. 2. (παθ.) βρίσκομαι στον ίδιο χώρο ή συμβιώνω με άτομα ποικίλης προέλευσης και συνήθ. κακής φήμης.

[λόγ. < ελνστ. συμφύρω `ανακατώνω', αρχ. σημ.: `ζυμώνω μαζί']

Δεν μας δίδεται καθόλου ο παρατατικός της ενεργ. φωνής, ούτως ώστε να γνωρίζουμε εάν σχηματίζεται με εσωτερική αύξηση (συνέφυρ-α, -ες, κ.λπ.) ή χωρίς (σύμφυρ-α, -ες, κ.λπ.). Αν θυμάστε καλά, το ίδιο ακριβώς πρόβλημα αντιμετωπίζαμε και με το ρ. συγκαίω -ομαι του Λ.Κ.Ν., για το οποίο τελικά λάβαμε γνωμοδότηση από το Διευθυντή του Ιδρύματος Τριανταφυλλίδη (αρ. πρωτ. 180, ερώτηση Νο 19, απάντηση: σύγκαψα και όχι συνέκαψα).

Στο Λ.Ν.Ε.Γ. (Μπ.) στο ίδιο ρ. δίδεται ο τύπος συνέφυρα (φωτ. 2).

συμφύρω ρ. μετβ. {συνέφυρα, συμφύρ-θήκα. -μένος} **1.** ανακατεύω σε τυχαίες δόσεις και αναλογίες, ενώνω αναμειγνύοντας ΣΥΝ. ανακατώνω, αναμειγνύω **2.** (μτφ. κυρ. μεσοπαθ. **συμφύρομοι**) συγχρωτίζομαι. συναναστρέφομαι παρέες ή άτομα κατά τρόπο που υποβιβάζει τη γενική εικόνα μου. που με μειώνει ΣΥΝ. συναγελάζομαι. [ΕΤΥΜ. αρχ. < συν- + φύρω «ανακατεύω, αναμειγνύω (κυρ. πράγματα ή στοιχεία που δεν ταιριάζουν)» (βλ. λ. φύραμα)].

Επομένως οι κλιτικοί τύποι ΣΥΝΕΦΥΡΑ, ΣΥΝΕΦΥΡΕΣ, ΣΥΝΕΦΥΡΕ, ΣΥΝΕΦΥΡΑΝ είναι αποδεκτοί.

Ωστόσο, για να επανέλθουμε στο πρώτο λεξικό, θεωρείτε ορθό, σκόπιμο, θεμιτό και δόκιμο να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτοί σ' αυτό και οι κλιτικοί τύποι χωρίς εσωτερική αύξηση ΣΥΜΦΥΡΑ και ΣΥΜΦΥΡΕΣ;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: Όχι

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 80

Θεωρείτε ορθό, σκόπιμο, θεμιτό και δόκιμο να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτοί σ' αυτό οι κλιτικοί τύποι που προκύπτουν από την πλήρη κλίση σε όλα τα γένη, τις πτώσεις και τους αριθμούς, των μονολεκτικών παραθετικών συγκριτικού και υπερθετικού βαθμού των επιθέτων αργός, αρής, αχνός, αψιός, αψός, αψύς, γερός, δασύς, ζαβός, ήπιος; Σημ.: τεκμαίρονται τα αργότερος, γερότερος και ηπιότερος.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: Ναι σε όλα